

Östermalm.

Södra delen af *Birger Jarlsgatan* bör, då den blir fullständigt bebyggd — och det tycks ej komma att dröja länge — bli en af det nya Stockholms präktigaste gator. Ännu så länge tar det Sjöqvistska huset vid hörnet af Nybroplanen priset bland praktbyggnaderna vid denna nya trafikled.

Där märkes för öfrigt Birger Jarls bazar i hörnet af Smålandsgatan och den därinvid belägna nya »Passage Birger Jarl» med dess butiker och dess kafé. Midt emot passagen vid Smålandsgatan skall inom kort uppföras det svenska konstnärernas förening tillhöriga *Konstnärshuset* med utställningslokal, klubbrum, atelierer m. m.

Vid Stureplanen till höger, då man kommer nedifrån Nybron, stå de tre stora Bångska husen sida vid sida. Midt emot dessa i hörnet af Stureplanen, Birger Jarlsgatan och Biblioteksgatan uppför K. M. Lundberg en stor butikbyggnad. Efter de Bångska husen följer *Sturebadet* — Stockholms elegantaste varmbadinrättning — med en vacker veneziansk fasad.

Sturegatan, som härifrån i långsamt stigande fortsätter norrut, är i synnerhet vid middagstiden en af de lifligaste gatorna i det nya Stockholm. På venster sida om densamma ligger *Humlegården* med sina vackra sammetsmjuka gräsmattor, sina trädpartier, sina omvexlande och smakfulla blomsteranläggningar, där om sommaren tropiska bladväxter — palmer, bananer o. a. — omvexla med rosor, syrener, fruktträd och den nordiska florans praktväxter och hvardagsväxter. Humlegården, liksom de öfriga parkerna i Stockholm, skötes på ett mönstergillt sätt — mera smakfulla, rika och omvexlande blomsteranläggningar får man söka efter äfven i de stora världsstädernas parkanläggningar.

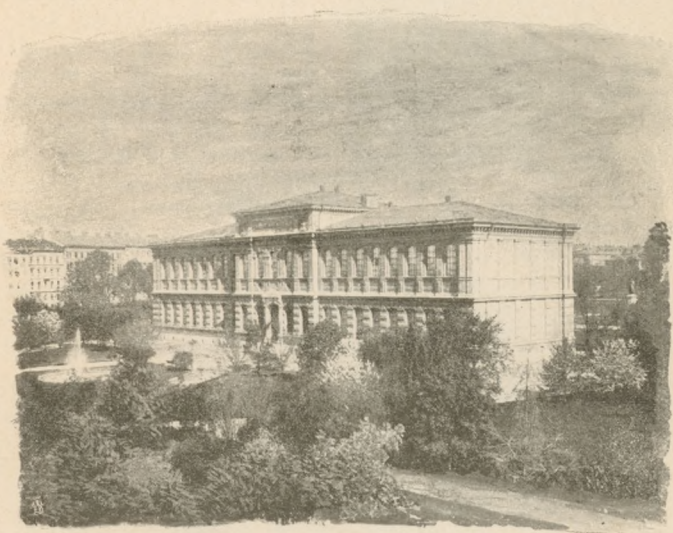
Humlegården är — i synnerhet om våren — Stockholms största barnkammare. Då är där ett vimmel af småtingar. Vintertiden åkes kälke i alla backar.

I sitt nuvarande skick är Humlegården en ganska ung anläggning — från omkring 1870. I dess södra del midt för Biblioteksgatan står *Kungliga biblioteket* — svenska statens offentliga bibliotek, uppfördt efter ritningar af G. Dahl. I visningssalen äro framlagda en del sällsynta tryck — hvar-

Stureplanen.

ibland främst äro att nämna »codex aureus», den gyllene boken, en latinsk evangeliöfversättning, sannolikt från 600-talet, med skrift i guld, svart, hvitt, rödt på ömsom violett och ömsom hvitt pergament med rika ornament, samt den stora »djäfulssbibeln» från tolfte århundradet — vidare de äldsta på vårt språk tryckta böcker, medeltidshandskrifter med präktiga miniatyrer, kartor, dyrbara bokband, autografer af märkliga personer m. m. Läsesalen, praktiskt och bekvämt anordnad, är öppen för allmänheten såväl på för- som efter-

Kungliga biblioteket.

middagarna. Biblioteket omfattar mer än 300,000 volymer, vid pass 12,000 manuskript o. s. v. och utgör den största samling i sitt slag, som finns i Sverige.

Bakom biblioteksbyggnaden i parkens midtpunkt står det år 1885 aftäckta *monumentet öfver Linné* — modelleradt af Frithiof Kjellberg. Den store vetenskapsmannens bild omgifves nere vid sockelns hörn af fyra allegoriska kvinnobilder: botaniken, geologien, mineralogien och medicinen, de fyra vetenskaper, Linné odlade.

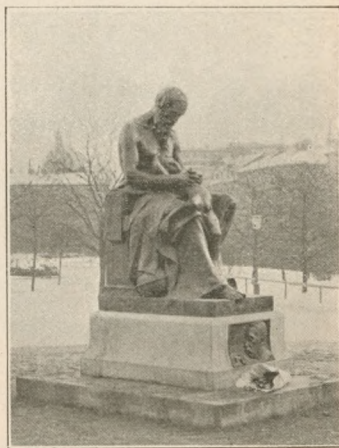
Schéeles staty.

I parkens nordöstra hörn invid Karlavägen höjer sig terrängen och bildar här en lummig och täck kulle, »Floras kulle» kallad. Där står sedan 1892 en minnesvård öfver en annan svensk världsberömd vetenskapsman, *Karl Vilhelm Schéele*, vägbrytaren för den moderna kemien. Konstnären — J. Börjeson — har framställt Schéele, en ung smärt man med ett intelligent, tankfullt ansikte, sittande fördjupad i ett kemiskt experiment.

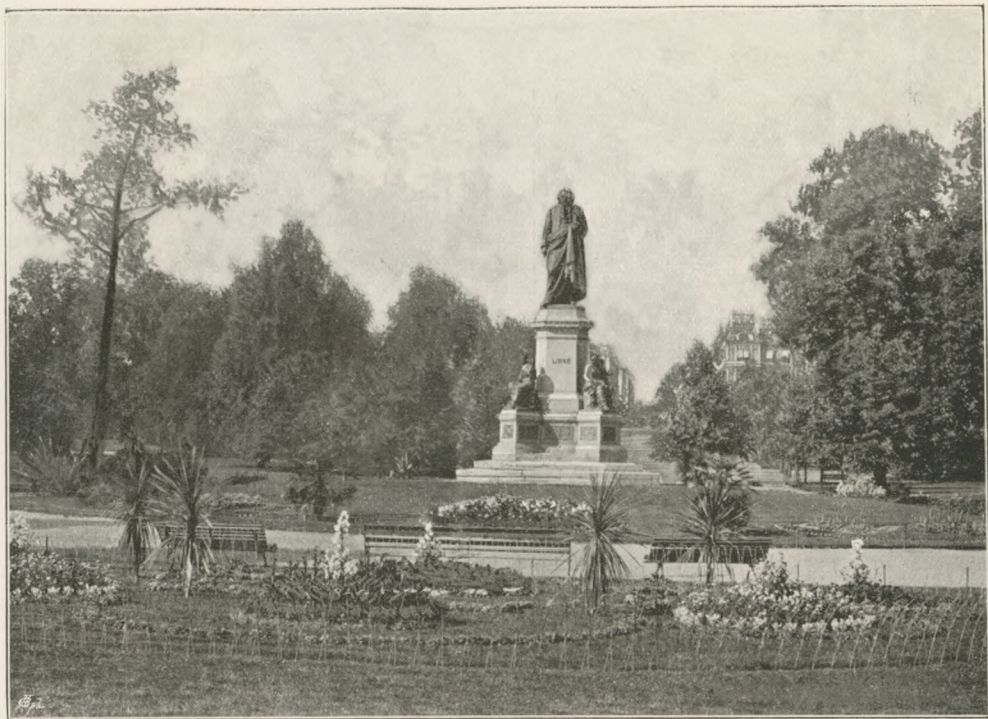
I parkens motsatta hörn vid Humlegårds- och Engelbrektsgatan uppställdes 1896

ett tredje modernt svenskt skulpturverk, »*Farfadern*» af Per Hasselberg. »*Farfadern*» är en gammal man, på hvars knä hvilat en sofvande liten gosse — konstverket utgör således en symbol af livvets slut och livvets början eller af livvets ständiga förnyelse. Gruppen är gjuten i brons och uppställd på bekostnad af vänner till den år 1894 aflidne mästaren.

Från Engelbrektsgatans nedre del är utgångspunkten för den elektriska spårvägen till Djursholms villastad. Helt nära härintill invid Engelbrektsplanen ligger *Kristliga församlingens för unge män* ståtliga nybyggnad med kapell, möteslokaler m. m. — endast hälften af den tilltänkta byggnaden är ännu uppförd. Vid Humlegårdsgatan på andra sidan parken ligger *franska reformerka kyrkan* — en helt oan-

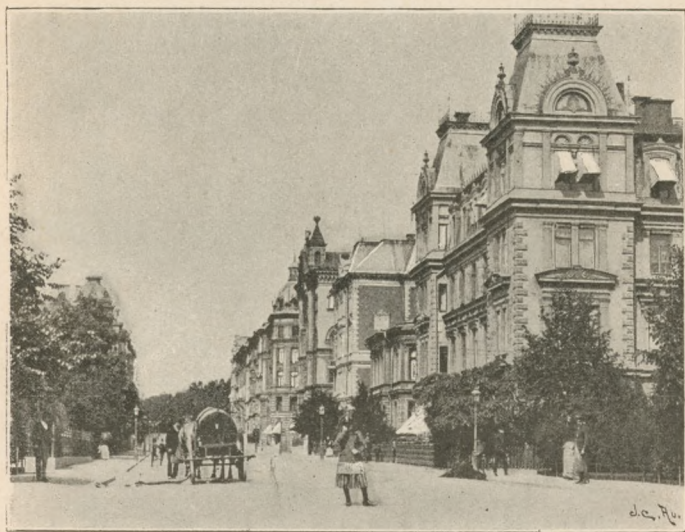
Farfadern.

Humlegården med Linnéstoden.

senlig byggnad -- och vid Majorsgatan metodistförsamlingens nya *Trefaldighetskyrka*.

Norr om Humlegården går Karlavägen fram och norr om denna ligger *Villastaden*, som numera likväl knappast gör skäl för sitt namn, sedan väldiga femvåningshus blifvit byggda litet hvarstades bland villorna och rundt omkring kvarteren. Jämlöpande med Karlavägen går *Östermalmsgatan* — också där fins ett kapell, »*Florakyrkan*» kalladt, där är ock *Frälsningsarméns* *högkvarter* med kyrksal, tryckeri m. m.

Floragatan.

I hörnet af Östermalms- och Sturegatorna ligger *Stureparken*, en liten plantering, omgifven af ganska måleriska byggnader. Och ett stycke vesterut, ett par stenkast från de eleganta villakvarteren, har man förlagt *Stockholms läns nya fängelse*. Idén att placera detta i en ny stadsdel är i all sin befängdhet typisk nog för det moderna Stockholm, där så många byggnader kommit på olämplig plats.

Fortsätter man härifrån norrut, är man inom en minut

framme vid den trekantiga Lill Jans plan. Härifrån fortsätter österut *Valhallavägen* med alléer, ridvägar och körväg, och kantad på södra sidan af ståtliga, moderna byggnader.

På norra sidan är skog och äng, ty här är staden slut. Härifrån gå vackra vägar ut till norra Djurgården. Här ligger *Östra bangården*, därifrån Norrtelje- och Rimbobanan utgår. Här ligger, omgivet af täcka björklundar, *Sofiahemmet*, sjukhus och utbildningsanstalt för sjuksköterskor, från början tillkommet på drottning Sofias initiativ.

Där bredvid upptages en stor terräng af den nyanlagda

Kostymfest i Idrottsparken.

Idrottsparken, hvars förläggande till denna täcka plats först mötte ovilja men som, då anläggningen väl var färdig, blef helsadt med allmänt bifall. Idrottsparken är onekligen en af hufvudstadens sevärdheter. Läget är det allra bästa, en äng mellan furuskogen och en vacker lund af smärta björkar. Anläggningens midt upptages af en öppen idrottsplats, som om vintern är förvandlad till skridskobana. Rundt omkring denna går en velocipedbana af cement, 400 meter lång. Bland de däromkring uppförda byggnaderna är lawntennis-huset med dess två rymliga banor, åskådarläktare, toalett- och direktionsrum det ansenligaste. Andra paviljonger finnas för

Valhallavägen.

prisdomare vid täflingar, för bicyclister m. fl. Anläggningen i sin helhet säges ha kostat 130,000 kronor.

Vid Valhallavägen ligger vidare *Första Svea Artilleriregementets kasernbyggnader*.

Vid Karlavägen — vackert prydd med buskager och blomstergrupper — ligger *Industripalatset*, uppbyggt 1888 till cirkus. Det kallas nu Svenskt industri- och handelsmuseum och är afsedt för utställningar af diverse produkter af inhemsk industri. Ett litet prof på hur det såg ut i denna stadsdel *före* den genomgripande nivellerings tid erbjuda de bakom Industripalatset kvarstående kvarteren med deras små ruckliga byggnader af sten och trä. De skola rifvas nästa år och terrängen utjämnas.

Vid Karlavägen helt nära den halfrunda *Karlaplanen* ligger *Veterinärinstitutet*. Härifrån fortsätter *Narvavägen* linierätt åt sydost till Strandvägen invid Djurgårdsbron.

Narvavägen går förbi de gamla vidsträckta kasernomterna, nu genomskurna af nya gator och bebyggda — en hel ny stadsdel, där den gamle stockholmarens ännu ej känner sig hemma. Tills vidare står Lifgardets till häst gamla kasern kvar till höger om Narvavägen, men regementets nya kasernbyggnad är under uppförande bakom artilleriets etablissement vid Ladugårdsgården. De båda *folkgardernas nya kaserner* ligga i rad i slutet af Linnégatan.

Bakom kasernerna är en liten park med idrottsbanor. Där invid står den lilla prydliga *Gustaf Adolfs-kyrkan*, gudstjänstlokal för en del af Stockholms garnison. Kyrkan — ett verk af Johannes' kyrkas skapare, Carl Möller — är hållen i engelsk gotik, originelt och fyndigt behandlad. Fönsterna med målade bilder ur Gustaf den andre Adolfs lefnad äro svenskt arbete.

Närmare sjön, öster om Narvavägen, ses Svea gardes förra kasern, nu upplåten åt Norrlands trängbataljon. Det är det gamla slottet *Fredrikshof*, som så blifvit degraderadt. Det uppbyggdes af drottning Lovisa Ulrika, som bodde där efter sin gemäls död.

— — —

Från Nybroplanen utgår *Strandvägen*, den till Djurgården ledande avenyen, Stockholms ståtligaste farled, tillkommen genom utfyllnader på 1860- och 70-talen.

Östermalms
saluhall.

Tyvärn vanprydes dess början dels af det där invid för-
lagda nybyggda kungliga stallet, hvars plats torde vara den
allra *minst* lämpliga, man kunnat hitta på, samt af det där-
bredvid belägna kvarteret, som upptages af materialbodar,
vedsågerier och andra lämningar från den tid, då denna
strandväg ännu ej fanns till.

Den plats, som upptages af stallbyggnadskomplexet, var
förr öppen och kallades Artilleriplanen efter den där bakom
belägna Artillerigården. Dess vestra sida begränsas allt fort-
farande af *kronobageriet*. Norra delen af denna byggnad är
en af de äldsta i Stockholm, dess mur invid trappuppgången
bär Johan den tredjes valspråk och årtalet 1580.

Artillerigården omfattar tre långsträckta byggnader, om-
gifvande en stor gårdsplan. I bakgrunden ligger »tyghuset».
Där framför ligga upplagda en mängd grofva kanoner, gamla
och nyare, krigsbyten och hemmagjorda. I denna byggnads
för ej länge sedan ditfogade öfre våning har det högre artilleri-
läroverket sina lokaler. I en del af de båda nedre vånin-
garna är *Artillerimuseet* inrymdt — innehållande en stor mängd
vapen, materiel, modeller m. m. från medeltiden och intill
våra dagar.

Östermalms kyrka.

Öfver dessa byggnader höjer sig *Östermalms kyrkas* kupol. Dess officiella namn är Hedvig Eleonora kyrka, den grundlades år 1658 men blef ej fullt färdig förr än på 1860-talet, då kupolen ditfogades, och då hade den ej alls det utseende, dess förste arkitekt tänkt sig.

Bünsowska huset vid Strandvägen.

Den är en åttkantig centralkyrka, interiören med de fyra pelarparen, som uppbära hvalfvet och kupolen, har ganska storslagna proportioner. Interiörens dekorativa utstyrsel är af nyare dato.

Framför kyrkan ligger *Östermalms torg*, en liflig saluplats. Saluhallen i hörnet af Humlegårdsgatan — byggd 1888 efter ritningar af I. G. Clason — utgör ett vackert prof på modern monumental stockholmsarkitektur. Den är praktiskt inredd med cementgolf, elektrisk belysning, källare, värmeledning och andra bekvämligheter, som ej falla på torggummornas lott.

Byggnaderna vid Strandvägen äro alla af färsk dato, de äldsta från 1870-talet, de nyaste ännu ej fullt afslutade. Alla äro ståtliga, ett par af dem verkliga mästerstycken. Detta gäller i främsta rummet *Bünsowska huset* (nr 29, 31, 33) ett

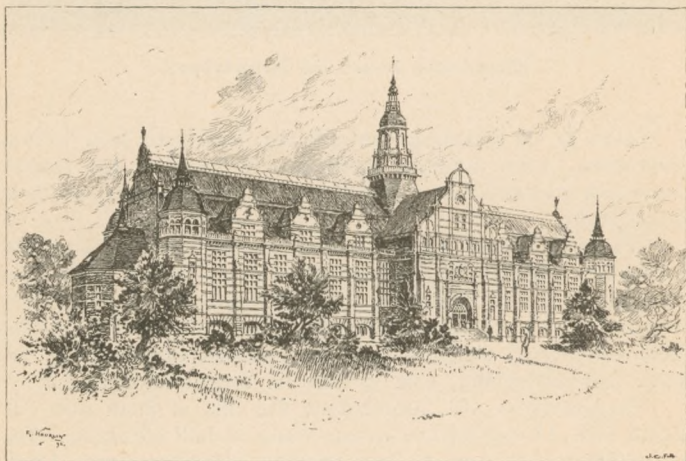
af Stockholms yppersta privathus, uppfördt efter ritningar af I. G. Clason i fritt och originelt behandlad fransk renässans. För fackmannen erbjuder detta hus åtskilliga originella och fyndiga anordningar af intresse att taga reda på.

Vid Strandvägens slut ligger *Skogsinstitutet*, omgifvet af en täck park. Från Strandvägen midt för Narvavägen går den nya *Djurgårdsbron* öfver till Djurgården.

Rundt Djurgården.

Djurgården, Stockholms förnämsta lustpark, lockar med en mängd förlustelseställen af olika slag och erbjuder äfven en täck och vacker natur, som äger stockholmstraktens hela idylliska färging.

Från staden kommer man, antingen man väljer landvägen eller sjövägen dit, först in på den bullersamma, trångt upptagna vestra delen af Djurgården. Närmast Djurgårdsbron ligger Lejonslätten — platsen för den nordiska utställningen

Nordiska museets palats i dess blifvande skick.